Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2019-878
(mr. R.J. Paris, voorzitter en mr. S. Brugts, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 11 maart 2019
Ingediend door	: Consument
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de Bank
Datum uitspraak	: 4 november 2019
Aard uitspraak	: Bindend advies

Samenvatting

Consument hield een Kapitaalmarktindex Rekening (KMIR) aan bij de Bank. Op 15 januari 2019 heeft de Bank Consument schriftelijk geïnformeerd dat de KMIR per 31 maart 2019 zou worden beëindigd. Consument heeft zich op het standpunt gesteld dat de Bank de KMIR niet mocht opzeggen en vordert schadevergoeding. De Bank heeft zich op het standpunt gesteld dat de overeenkomst tussen partijen een duurovereenkomst was die een opzegregeling kende en mocht worden opgezegd. De Commissie is van oordeel dat de overeenkomst tussen partijen een opzegregeling kende en dat de Bank van deze opzegregeling gebruik heeft gemaakt op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar was. De Commissie heeft de vordering van Consument afgewezen.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar Reglement en op basis van de volgende stukken met bijlagen:

- het door Consument (digitaal) ingediende klachtformulier;
- het verweerschrift van de Bank;
- de repliek van Consument.

De Commissie stelt vast dat de Bank in de gelegenheid is gesteld om binnen twee weken een reactie op de repliek van Consument in te dienen of om uitstel te verzoeken om een reactie in te dienen, maar dat zij van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt.

De Commissie stelt vast dat partijen hebben gekozen voor bindend advies. De uitspraak is daardoor bindend.

De Commissie stelt vast dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak kan daarom op grond van de stukken worden beslist.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten.

2.1 Consument hield een Kapitaalmarktindex Rekening (hierna: KMIR) aan bij de Bank.

2.2 De KMIR is een vrij opneembare spaarrekening die (anders dan een termijndeposito) geen afgesproken looptijd of vaste rente kent. De KMIR kent twee tarieven: een hoog tarief en een laag tarief. Het lage tarief is van toepassing over het saldo indien dit minder dan € 11.000,- bedraagt. Het hoge tarief is van toepassing op het saldo van de KMIR indien dit € 11.000,- of meer bedraagt (met een maximum van € 230.000,-). Het hoge tarief wordt vastgesteld aan de hand van de volgende formule:

[(het Rendement Eurobonds 3 jaar + het Rendement Eurobonds 5 jaar) / 2 + 4%] / 2

Kort gezegd komt deze formule erop neer dat de rentevergoeding bestaat uit het gemiddelde van enerzijds de rente op Eurobonds en anderzijds 4%. De +4% is een vaste waarde en heeft daarmee een stabiliserend effect op de rentevergoeding. Daarnaast kan het zowel een positief als negatief effect hebben op de rentevergoeding: in het geval dat de rente op Eurobonds hoger is dan 4%, dan pakt het negatief uit (omdat de rentevergoeding een gemiddelde is en dit gemiddelde omlaag wordt getrokken door de 4%). Andersom pakt het juist positief uit in het geval dat de rente op Eurobonds lager is dan 4% (wat afgelopen jaren het geval was). Sinds 2016 schommelt de rentevergoeding op de KMIR tussen 1,45% en 1,50% op jaarbasis.

2.3 Op de overeenkomst tussen Consument en de Bank waren de Spaarvoorwaarden Kapitaalmarktindex Rekening van toepassing. In artikel 7 van deze voorwaarden staat voor zover relevant:

"(…)

De Bank is te allen tijde bevoegd deze voorwaarden te wijzigen. Een wijziging ten nadele van de rekeninghouder gaat pas in, nadat deze op de in de voorlaatste alinea van artikel 3 aangegeven wijze bekend is gemaakt."

(…)"

2.4 De Bank heeft de Voorwaarden (onder meer) in 2010 en in 2018 gewijzigd.

2.5 De Voorwaarden ABN AMRO Kapitaalmarktindex Rekening 2010 introduceren een opzegregeling. Deze opzegregeling is ook opgenomen in artikel 10 van de Voorwaarden ABN AMRO Kapitaalmarktindex Rekening 2018 (hierna: de Voorwaarden). Deze bepaling luidt als volgt:

"(…)

Zowel de rekeninghouder als ABN AMRO kunnen de rekening op elk gewenst moment en tegen elke gewenste datum opzeggen.

(…)"

2.6 Op 15 januari 2019 heeft de Bank aan Consument een brief geschreven. Hierin staat voor zover relevant:

"(…)

Onlangs hebben wij besloten om de KMIR per 31 maart 2019 stop te zetten.

Wij kunnen ons voorstellen dat dit geen goed nieuws is en dat u teleurgesteld bent in dit besluit. Maar wij kunnen de relatief hoge rente van 1,5% voor een saldo tot € 230.000,- niet langer aanbieden. De reden hiervoor is de aanhoudend lage rentestand op de geld- en kapitaalmarkt. (…)

(...)

Op 31 maart 2019 heffen wij de KMIR op. Omdat u mogelijk nog niet weet wat u met uw spaargeld wilt doen, zetten wij uw KMIR om in Direct Sparen. (…)

(…)

Direct Sparen is de meest flexibele spaarrekening van ABN AMRO met een rente van 0,03%. (…)

(…)"

2.7 Consument is het niet eens met het besluit van de Bank om de KMIR op te zeggen en heeft daarom een klacht ingediend bij Kifid.

3. Vordering, klacht en verweer

Vordering Consument

3.1 Consument vordert dat de Bank wordt veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van € 3.000,- aan Consument.

Grondslagen en argumenten daarvoor

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslag. De Bank is toerekenbaar tekortgeschoten in de nakoming van haar verbintenissen uit de tussen partijen gesloten overeenkomst. Daardoor heeft Consument schade geleden, die de Bank dient te vergoeden. Consument heeft hiertoe de volgende argumenten aangevoerd:

- De Bank heeft de KMIR niet rechtsgeldig opgezegd. De opzegging is bovendien erg klantonvriendelijk.
- Als gevolg van de onbevoegde opzegging ontvangt Consument sinds 31 maart 2019 geen 1,5% rente per jaar meer, maar slechts 0,03% rente per jaar (dus 50 keer zo weinig).
- Consument wil gecompenseerd worden voor de rente die hij sinds 31 maart 2019 is misgelopen. Consument heeft deze becijferd op € 3.000,- op jaarbasis.
- Consument heeft de rentevergoeding van circa € 3.000,- op jaarbasis bovendien nodig om te voorzien in zijn levensonderhoud.

Verweer van de Bank

3.3 De Bank heeft de stellingen van Consument gemotiveerd weersproken. Voor zover nodig zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

4. Beoordeling

4.1 Ter beoordeling ligt de vraag voor of de Bank de KMIR rechtsgeldig heeft opgezegd. Meer in het bijzonder speelt daarbij de vraag of de Bank een juiste opzegtermijn heeft gehanteerd. Bij de beoordeling van deze vraag zal de Commissie de lijn volgen van haar richtinggevende uitspraak van 9 oktober 2019 in een vergelijkbare zaak (zie Geschillencommissie Kifid 2019-783).

4.2 De Commissie stelt allereerst vast dat de KMIR een *duurovereenkomst* is en dat deze voor *onbepaalde* tijd is aangegaan. De KMIR kent immers geen afgesproken looptijd. Of en, zo ja, onder welke voorwaarden een duurovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan, opzegbaar is, wordt volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad bepaald door de inhoud van de overeenkomst en door de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen (zie HR 2 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:141). Er dient daarbij een onderscheid gemaakt te worden tussen 1) de situatie waarin de wet en de overeenkomst *niet* voorzien in een opzegregeling en 2) de situatie waarin de wet of de overeenkomst *wel* voorziet in een dergelijke regeling.

4.3 Indien wet en overeenkomst *niet* voorzien in een regeling van de opzegging, geldt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is.

Volgens de Hoge Raad kunnen op grond van artikel 6:248 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien daarvoor een voldoende zwaarwegende grond bestaat. Die eisen kunnen voorts in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding. Zie ook Geschillencommissie Kifid 2019-333.

4.4 Ook als de wet of een duurovereenkomst *wel* voorziet in een regeling van de opzegging, kunnen volgens de Hoge Raad, indien de wet en hetgeen tussen partijen is overeengekomen daarvoor ruimte laten, de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval op grond van artikel 6:248 lid 1 BW meebrengen dat aan de opzegging nadere eisen gesteld worden. Dit betreft de *aanvullende* werking van de redelijkheid en billijkheid. Verder is de *beperkende* werking van de redelijkheid en billijkheid van belang: een beroep op een uit de wet of een overeenkomst voortvloeiende bevoegdheid om de overeenkomst op te zeggen kan op grond van artikel 6:248 lid 2 BW onder omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.

4.5 De Commissie stelt vast dat er in het onderhavige geval een contractuele opzegregeling is. De oorspronkelijke voorwaarden kenden weliswaar nog geen opzegregeling, maar in de voorwaarden van 2010 heeft de Bank een opzegregeling geïntroduceerd. In 2018 is deze opzegregeling opgenomen in artikel 10 van de Voorwaarden (zie overweging 2.5). Wat betreft de toepasselijkheid van de Voorwaarden merkt de Commissie het volgende op. Op grond van artikel 7 van de oorspronkelijke voorwaarden was de Bank bevoegd om de voorwaarden te wijzigen (zie overweging 2.3). De Bank heeft meerdere keren gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om de voorwaarden te wijzigen. De Commissie merkt daarbij op dat de wijzigingsbevoegdheid telkens werd opgenomen in de nieuwe voorwaarden, zodat de Bank (ook onder de nieuwe voorwaarden) bevoegd bleef om de voorwaarden te wijzigen. De Bank heeft (onweersproken) gesteld dat zij de wijziging van de voorwaarden op de voorgeschreven wijze bekend heeft gemaakt. De Commissie oordeelt daarom dat de voorwaarden rechtsgeldig gewijzigd zijn. Dit betekent dat de Voorwaarden – en dus ook de daarin opgenomen opzegregeling – van toepassing zijn op het onderhavige geval. Nu er in dit geval dus een contractuele opzegregeling is, is het relevante toetsings-kader datgene wat in overweging 4.4 is weergegeven.

4.6 Daarbij past nog de volgende precisering. Hoewel – zoals in overweging 4.4 is weergegeven – zowel de *aanvullende* als de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid een rol kan spelen bij de beoordeling van de rechtsgeldigheid van een opzegging, is in dit geval enkel een rol weggelegd voor de *beperkende* werking van de redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 lid 2 BW). Voor de *aanvullende* werking van de redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 lid 1 BW) is immers enkel plaats indien de opzegregeling een leemte bevat – en dat is in deze zaak niet het geval.

4.7 Het relevante toetsingskader wordt derhalve gevormd door artikel 6:248 lid 2 BW. Dit komt erop neer dat de Bank gebruik mocht maken van haar contractuele bevoegdheid om de KMIR op elk gewenst moment en tegen elke gewenste datum op te zeggen, tenzij dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Er moet dus getoetst worden of het *onaanvaardbaar* is dat de Bank 1) de KMIR heeft opgezegd en 2) daarbij een opzegtermijn van twee maanden in acht heeft genomen.

4.8 Wat betreft de opzegging *an sich* overweegt de Commissie als volgt. De Bank heeft aangevoerd dat de KMIR een verlieslatend product is geworden; dit door de aanhoudend lage rentestand op de geld- en kapitaalmarkt. Naar het oordeel van de Commissie heeft de Bank daarmee een duidelijk belang bij het opzeggen van de KMIR. Daar staat tegenover dat Consument een belang heeft bij het voortzetten van de KMIR. De rentevergoeding op de KMIR was immers vele malen hoger dan op het aangeboden alternatief (Direct Sparen). Hoewel de Commissie begrip heeft voor de wens van Consument om de KMIR voort te zetten, is het enkele feit dat Consument op een andere spaarrekening niet meer zo'n relatief hoge rentevergoeding zou ontvangen, onvoldoende om te concluderen dat de opzegging van de KMIR onaanvaardbaar was. De stelling van Consument dat hij de rente nodig heeft om te voorzien in zijn levensonderhoud, welke stelling overigens niet is onderbouwd, maakt het voorgaande niet anders. Dat Consument de opzegging door de Bank als erg onvriendelijk heeft ervaren, betreurt de Commissie, maar kan evenmin tot een ander oordeel leiden. Anders gezegd: Consument heeft weliswaar een belang bij het voortzetten van de KMIR, maar zijn belang daartoe is onvoldoende zwaarwegend.

4.9 Wat betreft de opzegtermijn overweegt de Commissie als volgt. Hoewel de Bank op grond van artikel 10 van de Voorwaarden de KMIR op elk gewenst moment en tegen elke gewenste datum mocht opzeggen, heeft de Bank in het onderhavige geval een opzegtermijn van ruim twee maanden in acht genomen. Naar het oordeel van de Commissie is deze termijn niet onredelijk, laat staan onaanvaardbaar.

4.10 Overigens merkt de Commissie op dat Consument in feite al lange tijd geprofiteerd heeft van de relatief hoge rente op de KMIR (terwijl de marktrente al veel lager was).

De Bank heeft namelijk aangegeven dat de 3- en 5-jaars Eurobonds al sinds 2015 negatief zijn maar dat de Bank de KMIR toen nog niet heeft opgezegd in afwachting van (voor haar) betere tijden. De Commissie kan goed begrijpen dat Consument zich overvallen voelt door de brief van de Bank van 15 januari 2019 met de mededeling dat de KMIR op korte termijn beëindigd wordt, maar dit betekent nog niet dat een opzegtermijn van twee maanden onaanvaardbaar moet worden geacht.

Conclusie

4.11 Kortom: op grond van artikel 10 van de Voorwaarden was de Bank bevoegd om de KMIR op te zeggen en naar het oordeel van de Commissie heeft de Bank geen onaanvaardbaar gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. De conclusie is dan ook dat de Bank de KMIR rechtsgeldig heeft opgezegd en dat de Bank daarbij geen onredelijke opzegtermijn heeft gehanteerd. De vordering van Consument tot schadevergoeding zal om die reden worden afgewezen.

5. Beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

In artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van bindende beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

U kunt, binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak, bij de Voorzitter van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening schriftelijk een verzoek indienen tot herstel van kennelijke vergissingen in de uitspraak. U moet daarbij met name denken aan correctie van reken- of schrijffouten en verbetering van namen en data. De volledige procedure met de termijnen die daarbij in acht moeten worden genomen staat beschreven in artikel 46 van het Reglement.